

Handrehabilitering inom öppenvård i Örebro län – utförd av arbetsterapeut/ fysioterapeut

Överenskommelse mellan Region
Örebro län och kommunerna

Handrehabilitering inom öppenvård i Örebro län

Överenskommelse mellan Region Örebro län och kommunerna

Författad av: Arbetsgrupp, se sid 11

Beslutad av: Chefsgrupp för samverkan social välfärd samt vård och omsorg

Innehåll

1. Inledning och syfte	4
1.1 Samverkan.....	4
2. Nivåindelning	4
2.1 Primärvård	4
2.1.1 Arbetsterapeut.....	4
2.1.2 Fysioterapeut.....	6
2.2 Länsdelssjukvård	7
2.2.1 Arbetsterapeut.....	7
2.2.2 Fysioterapeut.....	8
2.3 Region/länssjukvård – specialiserad handrehabilitering.....	9
2.3.1 Arbetsterapeut och fysioterapeut.....	9
2.3.2 USÖ.....	10
2.3.3 Habilitering.....	10
3. Arbetsgrupp	11

1. Inledning och syfte

Dokumentet presenterar överenskommelse mellan kommunerna i Örebro län och Region Örebro län avseende rehabilitering av personer med handdiagnoser. Det övergripande syftet är att invånare i länet ska få en jämlik och god rehabilitering på rätt vårdnivå. Dokumentet är skrivet av en arbetsgrupp bestående av representanter för arbetsterapeuter i kommunerna, fysioterapeuter på vårdcentral, samt arbetsterapeuter och fysioterapeuter på sjukhus och habilitering i regionen.

Överenskommelsen beskriver nivåindelning för rehabilitering vid olika handdiagnoser samt ansvarsområden för arbetsterapeut och fysioterapeut relaterat till de två huvudmännen, kommun och region. De olika vårdnivåerna är primärvård (kommun och vårdcentral), länsdelsvård och specialiserad vård. För personcentrerat arbetssätt krävs samverkan mellan professionerna. Personen/patienten hålls informerad.

Handrehabilitering innefattar såväl funktions- och aktivitetsbedömning som träning, utprovning av hjälpmedel, behandling med ortos eller kompression samt rådgivning.

1.1 Samverkan

Om patienten har behov av fortsatt rehabilitering på annan vårdnivå ska informationsöverföring ske till nästa vårdgivare. Detta kan ske genom remiss, eller via digitalt kommunikationsverktyg för samordnad planering.

Länsdelssjukvården finns som dagligt stöd till primärvårdens arbetsterapeuter och fysioterapeuter vid behov. Utbildning och handledning erbjuds regelbundet av Handkirurgiska klinikens arbetsterapeuter och fysioterapeuter. Handkirurgiska kliniken har ett ansvar för ett nätverk av arbetsterapeuter och fysioterapeuter som får påfyllning och uppdatering av kunskap. Dessa blir i sin tur kunskapsbärare ut i sina organisationer.

2. Nivåindelning

2.1 Primärvård

Inkluderar vårdcentraler och kommunal hälso- och sjukvård.

2.1.1 Arbetsterapeut

Arbetsterapeut i kommunen har ansvar för bedömning, träning och utprovning av prefabricerade ortoser och hjälpmedel för att stödja de förmågor personen behöver för att klara aktiviteter i vardagen.

Kontakt: Remiss från läkare, fysioterapeut, arbetsterapeut, sjuksköterska och barnmorska (se bilaga för kontaktuppgifter). Patient eller anhörig kan också direkt ta kontakt med arbetsterapeut i primärvården. Överrapportering mellan vårdnivåer ska ske skriftligt via remiss eller motsvarande.

Arbetsterapeuts ansvar för patient med följande diagnos/besvär:

DIAGNOS/BESVÄR	AVGRÄNSNING	Exempel på åtgärder
Ulnarisentrapment	Ej opererad *Vid problem med trycksmärta över nerven remiss till länsdelssjukhus för tillverkning av ortos. *Efter 8 v med ortos och oförändrad status remiss till handkirurg.	Utprovning av prefabricerad ortos Ergonomisk information
Karpaltunnelsyndrom	Ej opererad *Vid bortfall av sensorisk/motorisk funktion direktremiss till handkirurg. *Efter 8 v med ortos och oförändrad status remiss till handkirurg.	Utprovning av prefabricerad handledsortos Ergonomisk information
Morbus de Quervain	Ej opererad *Vid utebliven effekt remiss till handkirurg.	Utprovning av prefabricerad tum- & handledsortos Ergonomisk information
Artros	Ej opererad *Vid utebliven effekt av ortos remiss till handkirurg	Utprovning av prefabricerad ortos Ergonomisk information
Spasticitet/kontraktur	T.ex. stroke, demens *Justering skav/hård kant på plastortos, byte av band och dylikt. Ej ändring av form. *Remiss till handkirurg vid svårighet till passivt rörelseuttag. Akutremiss vid risk för sår i handflatan.	Undervisa/informera vårdpersonal om kontrakturprofylax. Förebyggande av sår och hudinfektioner pga kontrakturer. Ev utprovning av ödemhandske. Utprovning av prefabricerad viloskena och/eller kudde/rulle i hand för att motverka skav från naglar i handflata.

Långvarig smärta	Ehler-Danlos syndrom (EDS) Fibromyalgi Annan smärtproblematik i händer	Utprovning av prefabricerad ortos Eventuell kompressionsbehandling Utprovning av fingerringar/silikonhyllsor vid överörliga leder Ergonomiska råd
Handödem	I samband med skador Stroke Kontrakturer Etc. *Handödem efter bröstkirurgi eller behandling ska remiss skickas till ansvarig klinik.	Utprovning av kompressionshandske/ /kompressionsfinger Ödemprofylax med rörelse Information
Konservativt behandlade radiusfrakturer	Avgipsats på länsdelssjukhus och överförs till kommunalt boende eller hemsjukvård. Person med låg funktionsnivå- avser permanent oförmåga att självständigt ta hand om sina vardagliga aktiviteter och stora svårigheter att ta sig till länsdelssjukhus.	Eventuellt prefabricerad ortos Kompressionsbehandling vid behov (ödemhandske, ödemprofylax) Enklare träningsinstruktioner vid behov Avgipsning i boendet/hemmet på ordination (Remiss från läkare, fysioterapeut eller arbetsterapeut)

2.1.2 Fysioterapeut

Fysioterapeuter i primärvården har ansvar för bedömning och träning av personer för att stödja så god funktionsförmåga som möjligt.

Kontakt: Remiss från läkare, fysioterapeut, arbetsterapeut, sjuksköterska och barnmorska (se bilaga för kontaktuppgifter). Patient eller anhörig kan också direkt ta kontakt med fysioterapeut i primärvården. Överrapportering mellan vårdnivåer ska ske skriftligt via remiss eller motsvarande.

Fysioterapeuts ansvar för patient med följande diagnos/besvär:

DIAGNOS/BESVÄR	AVGRÄNSNING	Exempel på åtgärder
Ulnarisentrapment	Ej opererad	Undersökning nacke/axlar Nervglidningsövningar

Epicondylalgi	Ej opererad	Information Träning Ev råd om epicondylitband Ev akupunktur
Spasticitet/kontraktur	T.ex. stroke, demens *Vid svårighet till passivt rörelseuttag remiss till handkirurg. Akutremiss vid risk för sår i handflatan.	Undervisa/informera vårdpersonal om kontrakturprofylax.
Handödem	I samband med skador Stroke Kontrakturer Etc. *Vid handödem efter bröstkirurgi eller behandling remiss till ansvarig klinik.	Ödemprofylax med rörelse
Oklar handledssmärta	Efter trauma, överbelastning eller annat	Träning
Konservativt behandlade radiusfrakturer	Avgipsats på länsdelssjukhus och överförts till kommunalt boende eller hemsjukvård. Person med låg funktionsnivå- avser permanent oförmåga att självständigt ta hand om sina vardagliga aktiviteter och stora svårigheter att ta sig till länsdelssjukhus.	Enklare träningsinstruktioner vid behov. Ev ödemprofylax. Avgipsning i boendet/hemmet på ordination (remiss från läkare, fysioterapeut eller arbetsterapeut).

2.2 Länsdelssjukvård

Bedrivs på Universitetssjukhuset Örebro, Lindesbergs- och Karlskoga lasarett.

2.2.1 Arbetsterapeut

Ansvar: Svara för funktions- och aktivitetsbedömning och -behandling av personer med sjukdomar och skador i händerna som har behov av länsdelsvård. Samarbete mellan kommun samt specialistklinik vid behov.

Målgrupp: Personer som vårdas inom öppenvård och slutenvård på länsdelsnivå samt personer som har behov av fortsatt kontakt efter utskrivning från specialist- eller annan klinik.

Kontakt: Remiss från läkare, fysioterapeut, arbetsterapeut, sjuksköterska och barnmorska. Överrapportering mellan vårdnivåer ska ske skriftligt via remiss eller motsvarande.

2.2.2 Fysioterapeut

Ansvar: Svara för funktions- och aktivitetsbedömning och behandling av personer med sjukdomar och skador i händerna som har behov av länsdelsvård. Samarbete mellan kommun samt specialistklinik vid behov.

Målgrupp: Personer som vårdas inom öppenvård och slutenvård på länsdelsnivå samt personer som har behov av fortsatt kontakt efter utskrivning från specialist- eller annan klinik.

Kontakt: Remiss från läkare, fysioterapeut, arbetsterapeut, sjuksköterska och barnmorska. Överrapportering mellan vårdnivåer ska ske skriftligt via remiss eller motsvarande.

Länsdelssjukvårdens ansvar för patient med följande diagnos/besvär:

DIAGNOS/BESVÄR	AVGRÄNSNING	Exempel på åtgärder
Malletfinger	Ej opererad *Vid felställning i led remiss till handkirurg	Tillverkning av DIP-ledsortos Information
Konservativ sträcksenskada PIP-ledsnivå		Tillverkning av cirkulär PIP-ledsortos Ev ödembehandling Träning Information
Frakturer i handled, mellanhand och fingrar	Konservativt behandlade	Avgipsning Ev tillverkning av ortos Träning Information
Distal radiusfraktur	Konservativt behandlad samt opererad	Avgipsning Ev utprovning av handledsortos Träning Ödembehandling Information
Lätta fingerledsdistorationer inkl tumme	Vid intakta mjukdelar utan fraktur *Vid uttänjt ligament eller ruptur remiss till handkirurg	Avgipsas Tvillingförband Tillverkning/utprovning av ortos Ödembehandling Träning Information

Fingeramputationer		Ev tillverkning av skyddsortos Ärrbehandling, för mer info se ärr.
Nervkompression	Radialispareas Karpaltunnelsyndrom Ulnariskompression När behandling på vårdcentral/ i kommun ej räckt	Utprovning av ortos för handled och eventuellt fingrar. Kontrakturprofylax Ödembehandling Rörelseträning
Artros	Där behandling på vårdcentral/ i kommun nivå ej räckt	Tillverkning/utprovning av Ortos för dag/natt. Information
Ärr		Utprovning av silikonplatta Ärrmobilisering Ärrhärdning Information ärrprocess
Handödem	I samband med Skador Stroke Kontrakturer Etc. * Vid handödem efter bröstkirurgi eller behandling, remiss till ansvarig klinik.	Ödemprofylax med rörelse Ödembehandling med kompression Vid behov ortostillverkning Information
Complex Regional Pain Syndrom (CRPS)		Förebyggande vård (Tidig mobilisering, högläge, kompressionsbehandling) Aktivitetsträning Multimodal behandling Utprovning ortos Kompressionsbehandling Mobilisering Information

2.3 Region/länssjukvård – specialiserad handrehabilitering

Specialiserad handrehabilitering bedrivs på USÖ, delvis inom andra kliniker/verksamheter i Region Örebro län samt inom barn- och ungdomshabilitering.

2.3.1 Arbetsterapeut och fysioterapeut

Ansvar: Svaret för bedömning/behandling och träning av personer med sjukdomar och skador i händerna som har behov av specialistvård.

Målgrupp: Personer som behandlas på specialistklinik eller person som har behov av mer avancerad handrehabilitering.

Kontakt: Remiss från legitimerad personal. Konsultation vid mer komplicerade fall.

2.3.2 USÖ

Barn- och ungdomskliniken: Handrehabilitering för barn och ungdomar i såväl sluten- som öppenvård. De personer som kan vara aktuella har olika diagnoser som till exempel reumatiska sjukdomar, Ehlers-Danlos Syndrom eller hypermobilitetssyndrom, förvärvade handskador samt neurologiska diagnoser såsom stroke eller hjärntumör.

Handkirurgiska kliniken: Ansvarar för rehabilitering (oavsett ålder) på både specialist- & länsdelsnivå på uppdrag av handkirurgiska kliniken läkare. Konsultbedömningar kan göras av arbetsterapeut eller fysioterapeut utan att patienten får ett vårdåtagande på kliniken.

Neuro- & rehabiliteringsmedicinska kliniken: Rehabiliteringsmedicin ansvarar för handrehabilitering för personer med hjärnskada och spinalskada som behandlas i sluten- och öppenvård. Kliniken har livslångt uppföljningsansvar av personer med spinalskada.

Neurosektionen ansvarar för handrehabilitering inom slutenvård samt begränsad öppenvård. Öppenvård kan omfatta personer med Stroke, MS, ALS och muskeldystrofier samt personer som behandlas med botulinumtoxin i samband med spasticitet.

Reumatologiska sektionen, Verksamhetsområde Hud och Reumatologi: Ansvarar för handrehabilitering för vuxna personer med reumatisk sjukdom som har sin behandlande läkare på reumatologiska sektionen. Det förekommer även att personer får behandling på sjukhusen i Karlskoga eller Lindesberg.

Onkologiska kliniken: Handrehabilitering för personer med cancerdiagnos, både inom sluten- och öppenvård.

Ortopedkirurgiska kliniken: Ansvarar för rehabiliteringen av både konservativt och operativt behandlade handledsfrakturer samt konservativt behandlade frakturer i handen som omhändertas av ortopedkirurgiska kliniken i länet. Rehabiliteringen bedrivs av fysioterapeuter och arbetsterapeuter på Fysioterapiavdelningen USÖ, Rehab.enheten Karlskoga lasarett och Paramedicinska enheten Lindesbergs lasarett. Bistår även med kunskapsstöd för kollegor i primärvård.

2.3.3 Habilitering

Barn- och ungdomshabiliteringen, BUH: Ansvarar för handhabilitering/ handrehabilitering för de barn och ungdomar som har vårdåtagande på BUH. Aktuella funktionsnedsättningar är cerebral pares, muskeldystrofi, plexusskada, ryggmärgsbräck, olika syndrom samt förvärvade hjärnskador.

Vuxenhabiliteringen: Vuxenhabiliteringens fysioterapeuter och arbetsterapeuter ansvarar för bedömning och identifiering av behov hos personer som är aktualiserade på Vuxenhabiliteringen. I förekommande fall remitterar vidare till rätt vårdnivå.

Ortopedteknisk avdelning, OTA: Arbetsterapeut på Dismeli och armprotesenheten ansvarar för handrehabilitering för barn och vuxna från hela Sverige med medfödd reduktionsmissbildning (dysmeli) i övre extremitet eller med amputationer av arm, hand eller fingrar. Efter handkirurgi sker rehabiliteringen på dysmeli-enheten.

Ortopedingenjör på ortopedteknisk avdelning utför tillverkning av hårda vilootorser till personer med spasticitet som är inskrivna inom barn- & vuxenhabiliteringen och inte har kontakt med Handkirurgiska kliniken för kirurgi eller annan åtgärd.

3. Arbetsgrupp

Arbetsgruppens deltagare:

Anette Forsberg, verksamhetschef, leg. fysioterapeut, Fysioterapiavdelningen, USÖ

Emma Lindgren, leg arbetsterapeut, Karlskoga kommun

Erica Gunnarsson, medicinskt ansvarig för rehabilitering, Örebro kommun

Helena Tholin, verksamhetsutvecklare, leg fysioterapeut, Hälsovalsenheten, Regionkansliet

Katarina Olsson, medicinskt ansvarig för rehabilitering/socialt ansvarig samordnare, Karlskoga kommun

Kristina Luhr, utvecklingsledare, Välfärd och folkhälsa, Regional utveckling

Lena Rehnholm, distriktsarbetsterapeut, Hallsberg kommun

Marie Filipsson, leg arbetsterapeut, Rehabenheten, Karlskoga lasarett

Marie Larsson, leg arbetsterapeut, Handkirurgiska kliniken, USÖ

Susanne Löfstedt, leg arbetsterapeut, Reumatologiska sektionen, USÖ